

Byznys žije – Česká firma LASAK začínala skromně. Dnes má její zuby přes 100 tisíc lidí

Vracejí lidem úsměv

Od toho telefonického rozhovoru uběhlo už více než dvacet let. Přesto i dnes při vzpomínce na něj jeden ze zakladatelů společnosti LASAK Zdeněk Strnad pookřeje. „Inženýre, sedněte si, ať neupadnete. **Implantát od kosti nejde oddělit!**“ Takto mu jeho tehdejší spolupracovník oznámil, že série experimentů dospěla ke zdárnému konci. První bioaktivní sklokeramický implantát vyrobený u nás srostl pevně s kostí.

JAROSLAV MATĚJKA

PRAHA Sedíme v moderní budově firmy v Českobrodské ulici v Praze. Až neskutečně tu znějí slova o tom, jak vše začínalo na počátku 90. let v ošuntělém činžáku v Libni a pak pokračovalo v montovaném „tesco baráku“ v Bubenči. Tehdy maličkou firmu tvořilo několik vědců. Neměli peníze, jen minimum vybavení, zato hořeli pro svoji myšlenku.

Dnes se firma LASAK – zabývající se výzkumem, vývojem, výrobou a prodejem zdravotnických prostředků, zejména kostních a zubních implantátů a prostředků pro regeneraci kostní tkáně – pyšní milionovými obraty a svoje produkty vyváží do celého světa, do více než dvaceti zemí.

Její zubní implantáty používá již přes 100 tisíc pacientů například v České republice, Německu, Švédsku, Dánsku, Nizozemsku, Polsku, na Tchaj-wanu.

Nápad z Japonska

Firmu LASAK založili dva kolegové, kteří se znali ze společnosti Sklo Union – Zdeněk Strnad, inženýr chemie, který též působil jako docent na Vysoké škole chemicko-technologické v Praze, a inženýr Igor Riedl, bývalý vedoucí pražského výzkumného centra společnosti Sklo Union.

V roce 1991 všechno opustili a rozjeli svůj malý podnik. Už o dva roky později představili převratný výrobek. Byly to bioaktivní keramické materiály, umělá náhrada kostní tkáně. Postupně je vylepšovali, objednávalo si je stále více lékařů.

V čem spočíval jejich úspěch? Tyto materiály se nechovaly v organismu člověka jako cizorodé těleso. Zásahu na tom měl jejich unikátní bioaktivní povrch. „Tu ideu jsem si přivezl z Japonska, kde jsem byl v roce 1986 na stáži u společnosti Nippon Electric Glass,“ vzpomíná čtyřiasedmiletý Zdeněk Strnad. „Novum bioaktivních materiálů spočívalo v tom, že vložené do kosti nevykazyvaly odmítavou reakci organismu. Ten je přijímal. Vznikla těsná chemická vazba mezi implantátem a kostní tkání. Bioaktivní materiál tvoří lepší podklad pro kostitvorné buňky.“

Až do té doby převážně kovové materiály, které se na zubní implantáty používaly, organismus často odmítal. „Materiál implantátů se

Firma LASAK vyvíjí a vyrábí systém specializovaných titanových zubních implantátů i chirurgické nářadí pro jejich aplikaci. Své výrobky vyváží do 20 zemí světa.

4x FOTO MAFRA – FRANTIŠEK VLČEK

obalil měkkou tkání a často se pak oddělil od kosti. Občas byl z té kosti doslova vytlačen,“ říká docent Strnad. „Taková byla běžná zkušenost chirurgů té doby.“

U implantátů z bioaktivního materiálu tomu tak ale zásluhou lepšího spojení s živou tkání nebylo. Nastávalo rychlejší vrůstání do kosti a hojení. „Náš povrch titanových implantátů, který jsme vyvinuli, byl první na světě, o kterém se mohlo říct, že byl bioaktivní. Vytvářel rychlou vazbu s kostní tkání,“ dodává docent Strnad.

Ve stopách otce

V roce 1998 následoval Zdeněk Strnada jeho syn Jakub, absolvent Vysoké školy chemicko-technologické v Praze. „Než jsem dokončil studium, tak jsem byl rok na stáži v Kalifornii, v Irvine. Zde jsem se věnoval analytické chemii, což bylo trochu odtažitě od toho, co mne čekalo ve firmě mého otce.“

V Praze po návratu z USA dokončil diplomovou práci a zároveň při postgraduálním studiu začal pracovat v LASAK. Pustil se do dalšího výzkumu – povrchů titanových zubních implantátů. Ty se vyráběly v různých variantách již 40 let, ale schopnost spojení s kostí – takzvaná oseointegrace – nebyla ideální.

„Na základě výsledků výzkumu, prováděného ve spolupráci s vědeckými a klinickými institucemi v České republice a v zahraničí, jsme vyvinuli originální povrchovou úpravu dentálního implantátu, která umožní rychlejší vazbu kosti po zavedení. A to potom umožní rychlejší zatížení, a tak i rychlejší ošetření pacienta,“ dodává Jakub Strnad.

Za tento inovativní bioaktivní povrch implantátů IMPLADENT získala společnost LASAK prestižní vědecké ocenění Česká hlava 2010 v kategorii Industrie – za nejlepší

technologickou a výrobovou inovaci v ČR.

„Byla to pro nás velká podpora. V porotě totiž sedí lidé, kterých je možné si vážít, odborníci, kteří mají něco za sebou,“ říká Jakub Strnad. „Tahle cena si klade za cíl pomoci firmám, které se snaží o inovaci, prorazit na trh s něčím novým. Ukazuje, že nejsme jen země montoven zahraničních firem, ale jsme schopni přijít sami s něčím novým, něco vymyslet a realizovat na trhu. Proto nás to těšilo.“

Vedle udělení ceny Jakuba Strnada nadchl i velký ohlas od pacientů. Ti už dnes podle něj nedají jen na první dojem, sami se pídí po informacích, rozhodují o sobě. Zvláště pokud mají za své zdraví platit nemalé částky.

Smělé plány

Největší ekonomický růst zaznamenal LASAK v letech 2005 a 2006, tehdy rostl o 20, respektive 25 procent ročně. O dva tři roky později to již bylo horší. Růst byl nižší, ale v době krize to nebylo špatné. Dnes opět nabrali na tempu. „Asi to bylo dané i krizí. Naštěstí jsme nezažili žádné velké zlomy jako jiní. Věřím, že s naším novým systémem zubních implantátů BioniQ, který jsme představili loni, poroste ještě daleko rychleji než dřívě,“ říká Jakub Strnad. V plánu společnosti je dále posílit přibližně čtyřicetiprocentní podíl na tuzemském trhu a expandovat do dalších zahraničních teritorií.

LASAK má dnes třicet šest zaměstnanců, z toho šestnáct ve výrobě v závodě v Mnichově Hradišti a dvacet v Praze, kde je soustředěný vývoj, výzkum, konstrukce, obchod, marketing, expedice a vedení společnosti.

„Výrobu máme v Mnichově Hradišti, v halách, kde byla před válkou sklárna mého dědy. On ji měl tedy původně v Jablonci nad Nisou, pak ji ale musel v roce 1939

BYZNYS žije!

Výroba zubních implantátů

přesunout do Mnichova Hradiště, do vnitrozemí. Probíhalo tady tavení barevných skel pro výrobu bižuterie. Výrobky byly vyváženy do celého světa, Ameriky, Kanady, do země Orientu. Po válce komunisti firmu znárodnili a z výrobních prostor byla časem ruina,“ říká Jakub Strnad.

Firma roste podle slov svého ředitele „organicky“, tedy pozvolna. Úvěry si nikdy nebrali, jen leasingy na stroje. „Nerostli jsme masivní investicí štedrého investora, který by poskytl sto milionů a se vším pomohl. Na všechno jsme si postupně vydělávali.“

Zprvu nemohli konkurovat nadnárodním společnostem zaměstnávajícím tisíce lidí. Na ty tehdy pohlíželi hodně zdaleka. Rozdíl byl významný. Spočíval hlavně v komfortu užívání implantátů pro lékaře, v nabídce nástrojů atd. Postupně se však mezera mezi nimi zmenšovala a dnes jsou na tom v mnoha ohledech lépe.

LASAK totiž nabízí srovnatelnou, a někdy i lepší kvalitu za rozumnější cenu. A tím si získává jméno ve světě. Mnozí implantologové již nechtějí akceptovat stále se zvyšující ceny, hledají stejnou kvalitu za nižší cenu.

Na implantátech z Česka oceňují také to, že se léčí s nimi zkracuje a úspěšnost se i z dlouhodobého hlediska zvyšuje. Je však třeba dodat, že z druhé strany se na pražskou společnost stále usilovněji tlačí velmi agresivně levnější konkurenti z Turecka, Jižní Koreje nebo Izraele. A v poslední době i z Číny. „Použití těchto výrobků ale často představuje jisté riziko, vzhledem

k nedostatečné úrovni vědecké dokumentace,“ říká k tomu Jakub Strnad.

Nejsou lidi?

Ročně firma LASAK vyrobí kolem 30 tisíc implantátů a několik kilogramů keramických regeneračních materiálů. O akvizicích jiných firem zatím nepřemýšlí. „Chceme pracovat s vlastními lidmi nebo formou subdodávek.“

Trápí je i nedostatek vhodných lidí. „Dneska se pořád skloňuje slovo nezaměstnanost, ale kupodivu není snadné získat správné lidi. Potřebujeme odborníky do vývoje, kteří mají zkušenosti s materiálovým výzkumem, a pak také pracovníky do strojní výroby, kvalifikované obráběče k obráběcím centrům. Jenže tady jsou potřeba přemýšliví lidé, schopní dále se vzdělávat, např. také jazykově vybavení. Dnešní automatizované obrábění představuje práci v čistém prostředí s vysokými nároky na kvalitu a přesnost (v řádu mikrometrů). Tedy nejen ráno pustit stroj a odpoledne ho vypnout. Lidí, kteří tuto úroveň práce zvládají, zase tolik není.“

Používají jen vysoce čistý titan dovážený z USA, výrobní linky jsou vybaveny nejmodernější obráběcí technologií vyvinutou ve Švýcarsku speciálně pro dentální implantáty. A zdráhají se přenést část produkce do zahraničí. „Subdodávka není také vždy snadné řešení, dodržet požadovanou kvalitu a přesnost není jednoduché,“ říká Jakub Strnad.

Nejnovější úspěch

Inženýr Jakub Strnad, už v roli ředitele společnosti, se podílel i na zrodu zatím posledního úspěšného výrobku, nového systému zubních implantátů BioniQ. Ten představil LASAK v roce 2013.

Podle katalogu společnosti umožnil vývoj nových implantač-

ních materiálů a nových konstrukčních řešení „zkrátit dobu lékařské procedury, zlepšit dentální estetikou kvalitu a v neposlední řadě také snížit náklady na léčbu“.

„Samozřejmě nástup nového výrobního sortimentu přináší komplikace,“ přiznává Jakub Strnad. „Souběžně totiž dnes vyrábíme oba systémy, jak původní IMPLADENT, tak nový BioniQ. IMPLADENT je systém perfektně fungující v hlavních indikacích. Hodně lékařů je s ním spokojeno a chceme ho prodávat dále. Ale zároveň musíme najít nové lidi, což je nápor na spolupracovníky v obchodu, marketingu, vývoji i výrobě.“

Firma vyvinula a vyrábí také takzvanou bioaktivní keramiku, což je synteticky připravená součást kostní tkáně. Může pomoci i lidem postiženým paradontózou. Má podobu granulí, které lze menším chirurgickým zákrokem vpravit do postižené kosti. Tam potom slouží jako podnět i podklad pro novotvorbu kostní tkáně. V některých takto léčených případech lze později přistoupit k implantaci.

Zuby ze zkumavky?

Na otázku, jaká je budoucnost oboru, jaká jsou moderní řešení náhrady zubů, Jakub Strnad odpovídá: „Dnes už jednoznačně dominují implantáty. Těba v případě dřívě hojně rozšířeného používání můstku, když máte ztrátu zubu, tak si musíte nechat dát obrousit i dva sousední zdravé zuby. Což logicky ale dnes už ne každý chce. Jenže u implantátů asi celý vývoj neskončí. Ve vzdálenější budoucnosti se bude léčba patrně ubírat cestou tkáňového inženýrství, přípravy tkání vhodné manipulaci kmenových buněk pacienta, aplikace je však ještě v nedohlednu a implantáty ještě dlouho zůstanou nejmodernějším způsobem náhrady zubů.“

Autor je spolupracovník LN